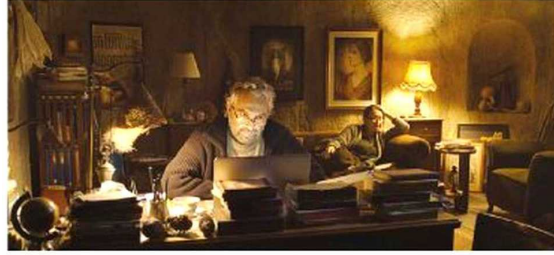

Sinemada tiyatro: Kış Uykusu

Cannes'dan yurda dönerken Altın Portakal'ı da beraberinde getiren 'Kış Uykusu'nda Nuri Bilge Ceylan tiyatroya sağlam bir selam çakmış. Biz de selamını alalım. Filmin tiyatral kodlarını birlikte keşfedelim.

Cannes'da da Van'da da çok sevildi bu film. Hakkıdır. Nuri Bilge çok güzel bir film yapmış. Çok etkilendim. Filmde tiyatro izleyicisini özellikle ilgilendirecek taraflar var. Zira yönetmen, tiyatroya sağlam bir selam çakmış. Biz de selamını alalım. Filmin tiyatral kodlarını keşfedelim.

Hikâye Kapadokya'da geçiyor. Baş kahraman Aydın babadan kalma mallara konmuş eski bir tiyatro oyuncusu. Şekspir "bütün dünya bir sahnedir, bütün insanlar da oyuncular"dır" der ya. Bu filmde de başta Aydın olmak üzere bütün karakterler gerçek hayatın içindeki tiyatro oyuncularını gibi davranıyorlar. Öyle konuşuyorlar. Çehov karakterleri gibi. Bu, çok muzip bir şey. Dekor, yani Kapadokya, Aydın'ın oteli filan son derece gerçekçi. Bu gerçek dünyada sıradan insanlar var. İmam, öğretmen, çiftçi, şoför şu bu. Ama her biri rolünü en doğal şekilde yapmaya çalışan 19. yy. oyuncuları gibi. Sahneden inmişler, gerçek hayatın içine düşmüşler ama bir türlü rol kişisi olmaktan kurtulamamışlar sanki. Ben çok eğlendim. Çok fantastik bir anlatım çünkü bu. Bilimkurgu gibi. Ama gözü-müze sokmadan, ince ince.

Peki bu karakterlerin derdi ne? Gerçek insanlar gibi davranmaya çalışıyorlar ama hapsedikleri roller buna izin vermiyor. Hemen hepsinin kendince bir erdem tanımı var. İdeal, iyi kurgulanmış bir tiyatro oyununda

erdemli yaşamın yöntemini bulabilir ve bunu seyirciye ispat edebilirlerdi. Ama gerçek hayat böyle bir şey değil maalesef. Hayatın bir anlamı yoktur. Sanat, hayatta bir anlam olduğu tesellisini verir insanlara. Avutur. Bu filmdeki karakterler böylesi bir avuntuyu düşlüyor ama bir türlü bulamıyorlar. Zaten hayat oldukça kötü bir oyun yazarıdır. Lafı çok dolandırır, çok fazla karakter yaratır. Özellikle Aydın iyice çaresiz kalmış. Bir sürü fiyakalı replik biriktirmiş ama gerçek hayatı bunlarla yaşamak imkânsız. Çünkü o repliklerin bir anlam taşınması için doğru düzgün yazılmış bir oyun olması lazım. Bizim karakterler yazarsız kalmış oyuncularını andırıyor. Pirandello'nun 'Altı Şahıs Yazarını Arıyor' oyunu gibi. Filmde Aydın bir kitap yazmaya çalışıyor. "Araştırıyorum, okuyorum" filan diye top sektiriyor. Yazamaz. Asıl ihtiyaç duyduğu şey o 'hayat oyunu'nun derlenip toparlanması. Kozmik oyun yazarı bizim karakterleri terk etmiş. Aydın da "o zaman ben yazarım" diyor sanki. Ama gücü yetmiyor. Ne yapalım. İnsan acizdir.

Film bundan ibaret değil tabii. İç içe girmiş bir sürü katman var. Çok zengin bir metin. Oyun/oyuncu metaforunu hesaba katarak izlemek lazım. Karamizah. Bu film bir tiyatro oyunu. En iyisinden. Adını 'Bir Zamanlar Kapadokya'da' diye değiştirip sahnelemek lazım. Şaka bir tarafa. hakikaten müthiş bir film. Çehov'un sıradan insanlarını izlerken arka planda büyük toplumsal dönüşümler olduğunu sezersiniz. Bu filmde işte o yok.